

Praktijkonderzoek eendenhouderij

J.H. van Middelkoop, waarnemend programmaleider en onderzoeker slacht

Het Praktijkonderzoek eendenhouderij onderzoekt sinds 1991 verschillende aspecten van huisvestingssystemen. Dit om op korte termijn te komen met voor de praktijk interessante gegevens, op basis waarvan weloverwogen keuzes kunnen worden gemaakt en investeringen kunnen worden gedaan. In dit artikel wordt een overzicht gegeven van de resultaten van het onderzoek tot nu toe en van het vervolgonderzoek.

Inleiding

De eendenhouderij heeft in de afgelopen decennia grote veranderingen ondergaan, mede onder invloed van schaalvergroting. Plaatselijk is er sprake van een zware belasting van bodem en grondwater door overbemesting, ook wel vermesting genoemd. Evenals bij de andere sectoren van de veehouderij heeft ook de eendenhouderij de taak de NH₃-emissie aanzienlijk terug te brengen. Terwille van bovengenoemde problematiek is de buitenmesterij ongewenst en wordt van overheidswege aangestuurd op huisvesting in emissie-arme stallen. Zolang emissie-arme stallen nog niet gerealiseerd kunnen worden, wordt de bouw van niet-emissie arme stallen toegestaan. Door de omschakeling van buiten naar binnenhuisvesting bestaat een grote vraag naar huisvestingsonderzoek en dan vooral ten aanzien van de eisen vanuit milieu en welzijn. Beide aspecten vormen naast technische-, slachresultaten, e.d., hoofd-thema's voor het praktijkonderzoek eendenhouderij.

Door de omschakeling van buiten naar binnen is het van belang te weten welk huisvestingsstelsel het beste is. Om deze vraag goed te kunnen beantwoorden moet nog veel onderzoek gedaan worden. Het gaat immers niet alleen om het beste stelsel in technisch en economisch opzicht, maar ook ten aanzien van milieu en welzijn. Het praktijkonderzoek eendenhouderij concentreert zich daarom ook vooral op het huisvestingsonderzoek. Hierna volgt een overzicht van de verschillende onderwerpen van het onderzoeksplan.

Verschillende verhoudingen rooster/strooisel

Uit eerder onderzoek en praktijkwaarnemingen blijkt dat de NH₃-emissie bij volledig rooster met regelmatige mestverwijdering (35%) lager is dan bij volledig strooisel. Hierbij kwam echter naar voren dat niet alleen de technische resultaten op roostervloer minder waren, maar ook veel hinder werd ondervonden van 'het verensnebben' (van Eik, stageverslag LUW, 1991).

Vanwege het belang van het verminderen van de NH₃-emissie wordt onderzocht wat de effecten zijn van verschillende verhoudingen rooster-/strooisel. Daarbij gaat het om de vraag hoeveel rooster nodig is om voldoende mest te kunnen opvangen en afvoeren, om de NH₃-emissie aanzienlijk terug te brengen. Het gaat niet alleen om de verhouding rooster/strooisel maar ook om de stalinrichting en de watervoorziening.

Verschillende strooiselmaterialen

Een ander punt bij binnenhuisvesting is de vraag welk soort strooisel het beste is. Naast aanschafprijs en afzetmogelijkheden is het ook belangrijk te weten in hoeverre het gebruikte strooisel van invloed is op de technische resultaten. Uit een eerste proef blijkt dat het zeer veel uit maakt welk materiaal men gebruikt. De eerste resultaten hiervan zijn onlangs vermeld tijdens de CLO-studiedag pluimveehouderij (23 april 1992).

Gezien de duidelijke invloed van het gebruikte strooisel op verensnebben en voetzoolbeschadigingen zal dit onderzoek herhaald worden

om daar meer gegevens over te krijgen. indien mogelijk zullen deze gegevens aangevuld worden met waarnemingen over eventuele verschillen in NH₃-emissie.

Drinkwatersystemen

Gebruik van het juiste drinkwatersysteem is in velerlei opzicht een belangrijk punt. Open water geeft weliswaar goede technische resultaten, maar geeft ook veel watervermorsing. Drinknippels daarentegen geven weliswaar de minste vermorsing, maar het is niet duidelijk of de eenden daarbij voldoende water opnemen voor een maximale groei. De eerste proeven met verschillende drinkwatersystemen waren aanleiding tot veel discussie. Bij vaststellen van het optimale drinkwatersysteem speelt naast watervermorsing en NH₃-emissie ook het aspect welzijn een belangrijke rol. Net zo min als bij slachtkuikens vaststaat wat het gevolg is van het gebruik van de verschillende drinkwatersystemen en daar nog veel onderzoek aan moet gebeuren, is dit bij eenden het geval. Het praktijkonderzoek zal hier veel aandacht aan besteden. Daarbij zullen niet alleen verschillende drinkwatersystemen met elkaar worden vergeleken, maar zal ook gelet worden op verschil in uitvoering van hetzelfde drinkwatersysteem. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar het effect van verschil in aantal eenden per nippel of drinkcup.

Gedrag en welzijn

De overheid heeft duidelijk behoefte aan pre-normatief onderzoek voor het vaststellen van huisvestingscriteria met betrekking tot de milieu-belasting en dierlijk welzijn. Op basis van extra financiering van overheidswege wordt aanvullend op het huisvestings- en verzorgingsonderzoek gedragsonderzoek gedaan. Het gedragsonderzoek gaat niet verder dan het vaststellen van gedragsparameters en observatietechnieken. Het doel hiervan is om het gedrag van de eenden te kunnen kwantificeren. Op basis hier-

van wil de overheid criteria verkrijgen voor het beoordelen van huisvestingschema met betrekking tot het welzijn.

NH₃-emissie

Het praktijkonderzoek eendenhouderij zal een keuze moeten maken uit de veelheid van vragen, zoals optimale bezettingsdichtheid, ventilatiebehoefte, temperatuurschema, stalrichting, enz. De keuze van onderwerpen en het stellen van prioriteiten is zodanig dat het beperken van de NH₃-emissie als een rode draad door het praktijkonderzoek loopt. Al eerder werd genoemd de verhouding rooster/strooisel en het drinkwatersysteem. Daarnaast zijn er nog vele andere mogelijkheden om de NH₃-emissie in de stallen te beperken, zoals voersamenstelling en/of gefaseerd en/of gedoseerd voeren. Alhoewel het in eerste instantie misschien niet zo voor de hand liggend is, wordt ook onderzocht wat de mogelijkheden zijn van de verhoogde strooiselvloer. Dit onderzoek sluit aan bij soortgelijk onderzoek bij slachtkuikens en kalkoenen op "Het Spelderholt".

Tot slot

Bij de overgang van buiten- naar binnenhuisvesting van de eenden doen zich veel vragen voor. Praktijgericht onderzoek kan hierbij een belangrijke rol spelen door op korte termijn te komen met voor de praktijk interessante gegevens. Ondanks een ambitieus programma is het niet mogelijk alle relevante vragen nog in 1992 te beantwoorden. Gezien het belang van de eendenhouderij in Nederland en de bijdrage van het praktijkonderzoek voor de eendenhouders enerzijds en voor de overheid anderzijds wordt gestreefd naar het voortzetten van het praktijkonderzoek in 1993 en volgende jaren.0